

Erasing!

Source 1: גמרא
שבת דף ע"ה

ת"ד
*כתב אות ארת גדולה ויש במקומה לכתוב
שתים פטור מרחק אות גדולה ויש במקומה
לכתוב שתים חייב אמר רבי מנחם בר' יוסי
וזה חימר במוחק מככותב :

מקום אום אום
כו' חייב. שאין מלאכה מחיקה
השוכה אלא ע"מ לכתוב והרי יש
מקום לשתי אותיות :

1215, הלכות שבת ט"א

ט הכותב י" שתי אותיות - תיב. המוחק קטב על מנת לקחת
במקום המוחק שתי אותיות - תיב. הכותב אות אחת
גדולה בשתיים - פטור. מוחק אות אחת גדולה ויש במקומה
קדי לקחת שתיים - תיב. קטב אות אחת י" והשלים י" קה
את הספר - תיב. הכותב י" על מנת לקלקל העור - תיב. שאין
חייבו על מקום הקטב אלא על הקטב, אכל המוחק על מנת
לקלקל - פטור י". נקלה דיו על גבי ספר ומחוק אותה, נקלה
שענה על גבי הפנקס ומחוק אותה, אם יש במקומה קדי
לקחת שתי אותיות - תיב.

Source 2: רמב"ם
הלכות שבת

Source 3: שלחן ערוך אורח חיים

הלכות שבת סימן שמ

ג (ט) *יהמוחק דיו (י) *שעל הקלף או (ד) (יא) שענה שעל הפנקס, אם יש במקומו קדי לכתב
(יב) שתי אותיות (יג) תיב: הגה (יד) אסור לשבר עונה (טו) שכתב עליה (ס) [כ] [טז] קמין
אותיות אף-על-פי שאינו מכונן רק לאכילה. (יז) דהוי מוחק (מרכי פרק כלל גדול):

משנה ברורה

שדרכן הנה לטוח דפי פנקסיהן בשענה קדי לרשם עליו, ואם נפל
אין טשטוש שענה על הדף ומחוק השענה העליונה קדי שייכל לרשם
על השענה בדרכו, תיב משום מוחק: (יב) שתי אותיות. ועל פחות
מכן גס-כן יש אסור, אלא דנפקא-מנה לענן חייב חטאת, וכנ"ל:
(יג) תיב. והוא שפגנתו ולא בעינן שיתפנן לקחת בשבת, (יז) וכן בסותר
על-מנת לכתוב וקורע על-מנת לחפור. נפל (יז) דיו או שאר דבר לח
על ספר, אל לכתבו בלשונו ואל יחצונו במים מפני שמוחק. אסור
לחן שענה על הספר לסימן במקום שרוצה לעין בה למחר, מפני
חשש מרחם [אחרונים]: (יד) אסור לשבר. ומחר (ט) לתנו לחיוב:
(טו) שכתב עליה. ודוקא בשכותבין על העוגות אותיות מדבר אחר,
(ס) אכל כשהפתיכה היא מהעונה עצמה בדפוס או בידים שרי, דאין
שם פתיכה עליה, וממילא לא שפך בנה מחיקה. וכן אם קטב האותיות
בדבש המערב במים או שאר מ"פירות (כא) גס-כן אין להחמיר:
(טז) קמין אותיות. ויש מחמירין אפלו בצירורים: (יז) דהוי מוחק.
ואף דאין על-מנת לכתב, אסורא ורבנן מיהו איכא, ואף שאינו מכונן
למחוק, פסיק רישה הוא ואסור אף בדרבנן, וכדמוכח בסימן שיו סעיף
ד. ועין בספר דגול מרובה שפצדד להקל בעקר הדיו הזה, והביאו
בשערי-תשובה, (כז) ויש לסמוך עליו פשיטו שובר במקום האותיות
בדיו רק בפיו דרך אכילה. וספר שכתוב עליו בראשי חדי דפיו אותיות
או תבות, (כג) יש אוסרין לפתחו ולנעלו בשבת, דעל-ידי הפתיחה שובר
האותיות והוי כמוחק, וכן בשנועלו הוי ככותב, אכל דעת הרמ"א
בהשוכה להקל בזה, וכן דעת (כד) הרבה אחרונים, וטעמם, דכיון דעשוי
לנעל ולפתח תמיד ליכא בה משום מחיקה וכתובה, והוי פדלת הנסגר
ונפתח תמיד דאין בו משום בנן וסתירה, וכן הפנהגה. ומפל מקום נכון
להחמיר (כה) כפיש לו ספר אחר:

ב (ו) לחתך וכו'. ואפלו היא (יג) בשפה דעומדת להתפרד לבסוף
מצעמה, אפלו הכי אסור. וכל זה לענן אסורא, אכל לענן חייבא אינו
תיב אלא-אם-כן נוטלה כשהיא לחה ובכלי, (יד) דאז הוא בכלל גזוז:
(ז) יגלת מגופו. והוא הדיו דאסור לתלש שאר ציצין של עור שפרשו
קצת מעל גבי דיו או ממקומות אחרים, וכדלעיל בסימן שכח סעיף לא,
עין שם. ועין בבאור הלכה: (ח) בין ביד. והוא הדיו (טו) בשני:
ג (ט) המוחק דיו וכו'. וכל-שכן אם הוא מוחק שתי אותיות שכותבו
שלא פהגן על-מנת לכתב שתי אותיות אחרות במקומן דתיב, דהוי עקר
אב-מלאכה דמוחק: (י) שעל הקלף. בזמנא הוי רגילין לכתב על הקלף,
והוא הדיו כל כיוצא בזה, וכמו שכתב לקמן, ואפלו על עצים יש כתיבה
ומחיקה, שפן הנה במשפן בקרשים קדי לונגן. ועין בבאור הלכה שבארנו
דהמחבר מירי שלא במקום האותיות, ומוחק קדי לכתב במקום זה. ועין
בב"ח דהוא הדיו ריש לזנה לשנופל דיו על האותיות או שנטף שענה,
שלא למחוק הטשטוש, דעל-ידי מחיקתו מנפר האותיות והוי כמוחק
על-מנת לכתב ותיב, ואפלו אם הנה הטשטוש על אות אחד יש לזנה,
דיש אסור על-כל-פנים, והביאו העלת-שבת וט"ז והאליה רבה, גם
במגן-אברהם משמע דהוא סובר דבשענה שעל ספר יש בו משום מחיקה,
והוא הדיו בנטיפת חלב, ועין באור הלכה. ואם נמצא פן באמצע
הקריאה, אף דאסור לסלק השענה והחלב, מפל מקום אין להוציא
אחרת עבור זה, ויקרא אותו התכה בעל-פה ופרי-מגדים, וכן קטב
בסי-אדם בהלכות קריאת התורה. ובדר-החיים קטב דאם נמצא פן בין
גברא לגברא יש להוציא אחרת אם אין האותיות נכרין, והעמקתיו לעיל
בסימן לב בבאור הלכה, עין שם: (יא) שענה שעל הפנקס. הנה,

שערי תשובה

[ה] קמין אותיות. עין בה"ט. ועין בדגול מרובה שכתב חפר גמור הוא,
והו דמהר"ם מירי שעשה ככונה שיאכלו התינוקות לסגלה ולכן לא החיר
רק לתינוקות, אכל בעלמא חפר אף לגדולים, והמחמיר יחמיר לעצמו אכל לא
לאחרים, ע"ש:

שמירת שבת כהלכתה מחיקת אותיות שכדברי אוכל וכתבתן

Source 4: שמירת שבת כהלכתה

ז. דברי מאפה שצויירו עליהם אותיות או ציורים כלשהם (כה) ממימרה כלשהו (כו), או על ידי סידור של חתיכות פירות או סוכריות קטנטנות זו על יד זו וכל כיו"ב, מותר לאוכלם אף על פי שעל ידי אכילתו האותיות והציורים מתקלקלים (כז), אבל אסור לחתוך את האותיות או את הציורים (כח) עובר לאכילתם (כט). חתך מבעוד יום את דברי המאפה, מותר להוציא פרוסה בשבת, גם אם מתפרק על ידי זה את שלמה או ציור שלם (ל).

ח. לחם, ביסקויטים, שוקולדה וכדו' שהאותיות שבהם הן מחומר המוצר עצמו (ואין הבדל אם הן חקוקות בו או בולטות ממנו), מותר לחתוך אותם (לא) או לשברם אפילו במקום האותיות (לב). וכן מותר לשבור דברי מאפה העשויים בצורת אות (לג) או ציור (לד).

Source 5: The Shabbos Home, by Rabbi Simcha Bunim Cohen

III. Some Applications of This Prohibition

A. Removing Wax, Glue or Dirt From Paper

As stated above, it is prohibited Biblically to erase a blot of ink for the purpose of writing in its place.¹⁰ It is similarly forbidden to remove a glob of wax, glue, dried food or other adhesive substance from a surface for the purpose of writing in its place. Removing the adhesive substance is tantamount to erasing because it prepares the surface for writing. Furthermore, it is forbidden to remove from a page an adhesive substance that is obscuring printed words or figures, and to expose the print. This, too, is tantamount to erasing for the sake of writing.¹¹

Removing an adhesive substance from a writing surface upon which nothing was written and nothing is intended to be written is not considered a form of erasing.¹² Nevertheless, depending on the texture of the surface and the method of removal, this may fall under the prohibition of laundering, as explained at length in Chapter 12.

B. Peeling Apart Pages

If two pages of a book became attached by an adhesive substance that fell between them (e.g. a particle of food, or glue), and the substance obscures a printed area, peeling the page apart is tantamount to erasing the adhesive from the area it had obscured. Furthermore, if the adhesive does not obscure any print, but by peeling apart the pages the paper will tear and some print will be destroyed, the peeling is also tantamount to erasing.

C. Cutting Decorative Figures on Cake

As stated previously, destroying a letter or picture even for no beneficial reason is prohibited Rabbinically. Thus, if a cake is decorated with frosting in the form of words, letters or any distinct object, it is forbidden to cut the cake in a way that deforms the letters or ruins the picture. For example, if a cake has "Happy Birthday" written on it, it is forbidden to cut through the letters.¹³ It is also forbidden to peel the letters off the cake.

The following, however, are permitted:

- 1) It is permitted to cut between the letters.
- 2) If the letters were cut before Shabbos but the pieces of cake were left in place, it is permitted to separate the pieces on Shabbos.
- 3) It is permitted to bite into a piece of cake that has a complete letter on it even though the letter will thereby be destroyed.¹⁴ (Only cutting prior to eating is prohibited.)
- 4) It is permitted to cut decorations that are not of meaningful shapes (e.g. straight or curved lines).
- 5) It is permitted to cut figures that are baked into the fiber of the cake itself, and it is permitted to cut a cake or cookie that has a meaningful shape (e.g. gingerbread men, animal crackers). [It is forbidden only to cut letters or figures of another substance attached to a cake.¹⁵]
- 6) It is permitted to remove a letter along with a thin sliver of cake or frosting on which it rests.¹⁶

IV. Additional Practical Applications

A. Opening Books That Have Stamped Edges

One should avoid opening a book that has words stamped on the edges of its pages, since by doing so one breaks apart the words. However, if there is no other copy available, one is permitted to use the book with the stamped edge. [See p. 8 for the explanation of this rule.] If one knows in advance of Shabbos that he will need to use such a book, he is advised to place a sheet of paper between the pages, thus breaking apart the letters before Shabbos.

B. Opening a Paroches (Ark Curtain)

It is permitted to draw apart the two sides of a split *paroches*, even if the two sides together form a unified design. It is similarly permitted to draw the sides together. [This is because the two halves are not attached.] It is preferable, however, when the two halves form a unified design, to leave them slightly apart before Shabbos, and to avoid closing them entirely on Shabbos.^{17*}

C. Removing Prices From Foods

It is forbidden to wash or rub off numbers that are stamped on food. This falls under the Biblically prohibited category of erasing for improvement, since the appearance of the food item is thereby enhanced.

D. Cutting Food Wrappers or Stickers

When cutting open a food wrapper, it is forbidden to destroy any letters or pictures on the wrapper. Similarly, when cutting food that has a sticker attached to it (e.g. name-brand sticker on fruit, bakery sticker on *challah*), it is forbidden to destroy any letters that are on the sticker.¹⁸

E. Cleaning Foggy Windows

It is forbidden to wipe away letters or pictures scrawled in the condensation of windowpanes. This is generally considered erasing for improvement, since the appearance of the window or the visibility through it is usually enhanced. Nevertheless, it is prohibited only Rabbinnically, since the writing is not of a durable type.

F. Washing Ink From the Body

It is permitted to wash ink stains from one's body (with free-flowing liquid soap). However, it is forbidden to wash off letters or pictures.

G. Cleaning Spills With Newspaper

One should not clean up a spilled liquid with paper that has writing on it, since the liquid will erase the letters.¹⁹

H. Opening a Bentcher (Birkas Hamazon Booklet)

If the pages of a *bentcher* are stuck together with food particles that obscure some of the print, it is forbidden to peel them apart on Shabbos.

